

فراخوان

دیدگاه‌های بومی در باره فروپاشی افغانستان

سمپوزیم و کتاب

با همکاری میان دانشگاه لایپزیگ و انجمن افغانستان در آلمان

تاریخ: 15 ستمبر 2023

دانشگاه لایپزیگ - آلمان

برنامه سمپوزیم و کتاب "دیدگاه‌های بومی در باره فروپاشی افغانستان" با همکاری مجمع افغانستان در آلمان و مرکز پژوهشی ارتباطات برای تغییرات اجتماعی دانشگاه لایپزیگ آلمان برگزار می‌شود که در آن شماری از روشن‌فکران و نویسندگان افغانستانی که اکنون در کشورهای غربی پناهنده هستند، مشارکت می‌کنند تا فروپاشی افغانستان را تحلیل بومی کنند. خروجی این برنامه نخست برگزاری یک سمپوزیم کوچک در دانشگاه لایپزیگ و بعد چاپ کتاب بر محوریت فروپاشی افغانستان از زاویه‌های متفاوت خواهد بود که دیدگاه بومی در آن برجسته‌گی دارد.

محتوای برنامه

بسیست سال گذشته در افغانستان یک فرصت طلایی برای روند توسعه و ثبات سیاسی محسوب می‌شود، تلاش‌های زیاد و هزینه‌های هنگفت صرف شد اما نتیجه ملموس در پی نداشت. کشورهای اروپایی از جمله آلمان سرمایه‌گذاری‌های زیاد در این کشور شکننده و منازعه‌خیز برای بهبود وضع موجود انجام دادند و اکنون مسئله فروپاشی در افغانستان در محور توجه کشورهای اروپایی و خصوصاً آلمان قرار دارد. این کشور کمیسیون‌های پارلمانی و نهادهای دیگر را مامور کرده است تا در مورد بیست سال گذشته در افغانستان و اکنون بررسی‌های خود را انجام دهند؛ در این میان اما نگاه‌های بومی و حضور نخبگان افغانستان خالی است و کم‌تر به این مهم پرداخته شده است که روشن‌فکران و نویسندگان افغانستانی در مورد بیست سال گذشته و اکنون چی فکر می‌کنند؛ نگاه و تحلیل آن‌ها چیست؟

برای همین است که فروپاشی دولت افغانستان در 15 اگست 2021 هنوز به گونه باید و شاید مورد بررسی قرار نگرفته است. نگاه‌ها در باره چرایی و چگونگی قدرت‌گیری مجدد طالبان و فروپاشی هنوز مبهم و بسیار

کلی است و مهم‌تر از آن متن مدون در باره آن اندک است. هم برای مردم بومی و هم برای کشورهای حامی از جمله آلمان که بیست سال در این کشور سرمایه‌گذاری کرده‌اند مهم است که بدانند چرا سرانجام تلاش‌ها برای ساختن یک دولت مدرن در افغانستان به شکست مواجه شد و نظام مبتنی بر دموکراسی در این کشور به دست طالبان به عنوان یکی از افراطی‌ترین گروه‌های مذهبی- قومی سقوط کرد.

نکته دیگری که اهمیت دارد نگاه‌های بومی به مسئله فروپاشی و پرداختن به آن با تاکید به دانش بومی، تجربه زیست اجتماعی و داده‌های دست اول از دوران نظام قبلی است. این که روشنفکران و الیت سیاسی افغانستان در باره فروپاشی 15 اگست چی فکر می‌کنند؟ دیدگاه آن‌ها در باره نظام بیست‌ساله افغانستان، شیوه‌های حکومت‌داری، آسیب‌ها و فرصت‌ها و این که این آسیب‌ها و فرصت‌ها چگونه منجر به فروپاشی شد؛ اهمیت اساسی دارد. اول این که روشنفکران و الیت سیاسی افغانستان در دوران جامعه بودند و زیست‌اجتماعی داشتند و مهم‌تر روند تدریجی فروپاشی دولت؛ دانش آن‌ها را پیرامون افغانستان و پیچیده‌گی این کشور رزف‌تر کرده است. دوم نگاه‌های بومی هم‌واره مهم است تا نخبه‌های یک کشور؛ جامعه، فرهنگ و سیاست بومی خود را به بررسی بگیرند. از این جهت نگاه بومی مهم است و دانش محلی اهمیت دارد

افزون بر این از منظرهای متفاوت به مسئله فروپاشی افغانستان نگرسته می‌شود. روشن‌فکران سکولار این مسئله را از زاویه سکولاریسم می‌بینند. شماری از الیت سیاسی از بعد قومیت به آن می‌پردازند. چپ‌ها چشم‌انداز متفاوت دارند و محافظه‌کاران مذهبی تحلیل شان از بیست سال گذشته و فروپاشی با دیگران فرق دارد. توحید و مقایسه این نگاه‌ها می‌تواند، بیست سال گذشته و مسئله فروپاشی را بیشتر کاویده و زمینه شناخت بیشتر از چالش‌ها و فرصت‌ها را مساعد کند. محافظه‌کاران مذهبی، روشنفکران سکولار و نخبگان سیاسی سه روایت متفاوت در باره فروپاشی و تجربه بیست ساله حکومت مبتنی بر دموکراسی دارند. این برنامه در واقع می‌خواهد با دعوت روشنفکران از طیف‌های متفاوت و پارادایم‌های متعدد به مسئله فروپاشی پرداخته و دیدگاه‌های متنوع را توحید، مقایسه و در آخر در یک کتاب چاپ کند.

تولید محتوای بومی مقایسه‌گفتمان‌های حاکم با تاکید بر دانش محلی، گفتمان حاکم پیرامون افغانستان در غرب از جمله آلمان را تقویت کرده و گفتمان بومی را با گفتمان حاکم در کشورهای اروپایی تلفیق می‌کند. تلفیق این دو گفتمان منجر به فهم بیشتر و واکاوی عمیق‌تر مسئله افغانستان خواهد شد. ما از تمام روشن‌فکران و نویسندگان افغانستان دعوت می‌کنیم که در این برنامه اشتراک کرده و دیدگاه‌های خود را در قالب یک مقاله ارسال کنند.

پرسش‌های اصلی

- چرا بیست ساله تجربه گذار به دموکراسی سرانجام با فروپاشی به دست طالبان نابود شد؟
- طالبان چگونه بر افغانستان مسلط شدند و افراطیت مذهبی چی نقش در این روند داشت؟
- فروپاشی افغانستان شکست آشکار بود یا معامله پنهان؛ روایت اصلی کدام است؟
- آسیب‌ها و فرصت‌های نظام ساقط شده افغانستان چیست و چرا مذاکرات صلح بی‌نتیجه ماند.
- مسئله تاریخی افغانستان چیست؟ چرا دولت‌ها در افغانستان فرو می‌پاشند؟

نتیجه برنامه

- جمع‌آوری دیدگاه‌های بومی و تولید دانش محلی پیرامون فروپاشی افغانستان، تجربه بیست سال گذار به دموکراسی و مسئله‌های مهم داخلی که منجر به بی‌ثباتی سیاسی و فروپاشی رژیم‌های در این کشور شده است. این دیدگاه‌ها در قالب این کتاب در آلمان به چاپ می‌رسد.
- نگاه مقایسه‌ی گفتمان‌های حاکم پیرامون فروپاشی در افغانستان که حداقل در دو سال گذشته در فضای عمومی افغانستان و فضای مجازی به آن پرداخته شده است. روشنفکران و الیت سیاسی افغانستان با توجه به گفتمان‌های حاکم؛ هر کدام از یک زاویه متفاوت به مسئله نگاه می‌کنند.
- غنی‌سازی گفتمان حاکم پیرامون افغانستان در اروپا و خصوصاً آلمان و تلفیق گفتمان بومی از یک سو و گفتمان حاکم در غربی از سوی دیگر که منجر به تحلیل عمیق‌تر از پیچیده‌گی افغانستان و خصوصاً بیست سال گذشته و حضور مجدد طالبان در مسند قدرت می‌شود.

فورمت و شرایط مقاله

این سمپوزیم کوچک به تاریخ 15 سپتمبر 2023 در شهر لایپزیگ برگزار می‌شود و در آن شماری از نویسندگان افغانستان دعوت می‌شوند تا دیدگاه‌های خود را پیرامون فروپاشی افغانستان بیان کنند که البته دیدگاه آن‌ها حاوی موضوعات است که در مقاله‌های خود نوشته‌اند.

مرحله بعدی چاپ مجموعه این مقالات در قالب کتاب است. نویسندگان می‌توانند به هر زبان که مسلط هستند مقاله خود را بنویسند و در آخر این مقاله‌ها به انگلیسی ترجمه شده و نشر می‌شود. سخنرانی نویسندگان نیز به زبان‌های فارسی یا پشتو می‌شود. اما نویسندگان باید در هنگام نوشتن نکات ذیل را مراعات کنند.

- مقاله باید یک موضوع مشخص را پوشش بدهد که ربطی به پرسش‌های اصلی برنامه داشته باشد.
- منبع‌دهی در آن به گونه علمی مراعات شود.
- مقاله باید بین 10 تا 15 صفحه باشد
- ساختار مقاله شکل دانشگاهی-آکادمیک را ندارد و دست نویسندگان برای تحلیل باز است
- محتوای مقاله برای خواننده خارجی است و می‌باید که تمام مفاهیم توضیح داده شود.
- مقاله باید تا اول سپتمبر 2023 به آدرس ما ارسال شود.
- مقاله باید مقدمه، پرسش اصلی، تحلیل و نتیجه‌گیری مشخص داشته باشد.

نهادهای حامی

این برنامه توسط مجمع افغانستان در آلمان و مرکز پژوهشی ارتباطات برای تغییرات اجتماعی دانشگاه لایپزیگ برگزار می‌شود. مجمع افغانستان در آلمان یک نهاد غیر انتفاعی مستقر در شهر لایپزیگ است که در راستای شکل‌دهی جامعه دیاسپورای افغانستان در شهر لایپزیگ و آلمان تلاش می‌کند. این مجمع تا حال برنامه‌های متفاوت اجتماعی-فرهنگی را در این شهر برای مهاجرین افغانستان برگزار کرده است. مرکز پژوهشی ارتباطات برای تغییرات اجتماعی یک نهاد پژوهشی در قالب دانشگاه لایپزیگ است که پیرامون

رسانه‌ها و ارتباطات برای تغییرات اجتماعی پژوهشی‌ها علمی منظم را انجام می‌دهد. این مرکز یک برنامه درازمدت علمی در باره سیستم رسانه‌ها و فضای عمومی در افغانستان را اراندازی کرده است که در آن شش پژوهشگر از افغانستان پیرامون سیستم رسانه‌ها و فضای عمومی پژوهش‌های خود را به گونه علمی و منظم انجام می‌دهند. نکته برجسته و مهم این است که همه مدیریت و دیزان این برنامه توسط افغانستانی‌ها شده و اعضای آن همه از افغانستان می‌باشند.

سرپرست برنامه: دکتر کفایت الله حمیدی و دکتر هارون بدخشی

هماهنگ کننده: ابومسلم خراسانی